

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A
PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

DISCIPLINA DE EXAMEN:
RELIGIE ROMANO-CATOLICĂ

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Religie Romano-Catolică (limba română)*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional. Programa este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie Romano-Catolică (limba română)* pot predă în învățământul preuniversitar disciplina **Religie Romano-Catolică** și **Discipline Teologice de Specialitate**, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi din următoarele domenii teologice: Dogmatică, Teologie Biblică, Morală și Spiritualitate Creștină, Istorie Bisericească Universală, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, Liturgică, Misiune Creștină și Catehetică, precum și din domeniul Didacticii Religiei.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Religie Romano-Catolică*, precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de metodică a disciplinelor, anumite competențe specifice profesorului de *Religie Romano-Catolică*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea de către profesor a adevărilor fundamentale de credință, morală și a elementelor de didactica religiei;
- capacitatea de a înțelege, practica și transmite valorile morale și spirituale specifice acestei discipline;
- cunoașterea și utilizarea competență a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la activitățile de învățare și conținuturi, precum și capacitatea de a construi și menține un climat educativ stimulativ și eficient;
- capacitatea de a adecva conținuturile și demersurile didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a elevilor;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităților didactice și a competențelor dobândite de elevi;
- elaborarea de teste inițiale, formative și sumative, în funcție de obiectivele sau competențele vizate;
- capacitatea de proiectare și realizare a demersului didactic trans-, inter- intra- și multidisciplinar;
- utilizarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare, necesare realizării activităților didactice specifice disciplinei Religie;
- folosirea și contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale și ale unor elemente de retorică didactică;
- evaluarea capacităților cognitive, comprehensive și de aplicare a achizițiilor, în scopul reglării competențelor, a stilului didactic precum și a abordării strategiilor didactice moderne;

C. Tematica la disciplina de specialitate

Domenii teologice:

I. Studiul biblic

1. Biblia - prezentare generală (Inspirația, Adevărul, Sensurile și Canonul Sfintei Scripturi)
2. Pentateuhul – conținut și teme fundamentale (Creația, Legământul, Exodul, Legea)
3. Principalele momente ale istoriei lui Israel (patriarhii, ieșirea din Egipt, intrarea în Canaan, perioada judecătorilor, perioada regalității, perioada exilului, perioada postexilică, perioada dominației grecești, perioada dominației romane)
4. Profetismul biblic – conținut și teme fundamentale (Isaia, Ieremia, Ezechiel și Daniel)
5. Literatura sapientțială – prezentare generală. Psalmii – prezentare generală
6. Cele patru evanghelii – prezentare generală. Relația Evangheliei Sfântului Ioan cu Evangheliile sinoptice
7. Faptele apostolilor: comunitatea primară (nașterea și dezvoltarea Bisericii)
8. Scrierile pauline – prezentare generală și principalele teme teologice
9. Scrisorile catolice – prezentare generală
10. Apocalipsul Sfântului Ioan – prezentare generală, specific și teme teologice

Bibliografie:

- BIBLIA, traducere, introduceri și note: pr Alois Bulai, pr Eduard Pătrașcu, Ed Sapienia, Iași, 2013.
Conciliul Ecumenic Vatican II, *Constituția dogmatică despre revelația divină (Dei Verbum)*, trad. Ed. ARCB, 2000.
Raymond E. Brwn, Joseph A Fitzmyer, Roland E. Murphy, *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură*, Vol I, Galaxia Gutenberg, Târgu Lapuș, 2005.
Iulian Faraoanu, *Biblia, cuvânt divin și uman. Teme introductive în Sfânta Scriptură*, Ed. Sapienia, Iasi 2011.
Petru Sescu (coord), *Introducere în Sfânta Scriptură*, Editura Sapienia, Iași, 2006.
J.P Bagot, J. Cl. Dubs, *Cum să citim Biblia*, Editura ARCB, 1994.

II. Teologie dogmatică

1. Omul este capabil de Dumnezeu
2. Dumnezeu în întâmpinarea omului (Revelația lui Dumnezeu, Transmiterea Revelației divine, Sfânta Scriptură)
3. Raspunsul omului dat lui Dumnezeu
4. Credința în Dumnezu Tatăl
5. Credința în Isus Cristos
6. Credința în Duhul Sfânt
7. Biserica în planul lui Dumnezeu
8. Maria – Maica lui Cristos, Maica Bisericii
9. Adevărurile eshatologice în lumina Magisteriului Bisericii
10. Celebrarea misterului creștin (cele șapte sacramente)

Bibliografie:

- CATEHISMUL BISERICII CATOLICE, traducerea Editurii Arhiepiscopiei Romano-Catolice București, 1993.
CODUL DE DREPT CANONIC, text oficial și traducerea în limba română, Editura Sapienia, Iași, 2004.
Conciliul Ecumenic Vatican II, *Constituția dogmatică despre Biserica (Lumen gentium)* trad. Ed. ARCB, 2000
Eduard Ferent, *Dumnezeul cel viu, unic în ființă și întreg în persoane*, Editura Presa Buna, Iași, 1997
Eduard Ferent, *Duhul Sfânt, Marele Crainic al noii evanghelizări*, Ed. Sapienia, 2006

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de Religie Romano-Catolică cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.**

D. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă; modalități de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalități de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase.
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina religie. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea competențelor.
4. Programa școlară: structura programei școlare, utilizarea programei în proiectarea și realizarea activităților didactice, manualele și bibliografia;
5. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.
6. Lecția. Tipuri de lecție;

II. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul cristologic și principiul eclesiologic.

III. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare.
3. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase.
4. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare.

5. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio-vizuale, calculatorul etc.
6. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie.

IV. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.
6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

V. Profesorul de religie – model și formator de caractere în școala contemporană.

Consilierea și îndrumarea spirituală în cadrul educației religioase.

E. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. CONCILIUL ECUMENIC VATICAN II, *Declarație despre educația creștină (Gravissimum educationis)*, trad. Ed. ARCB, 2000.
2. CONGREGAȚIA PENTRU CLER, *Directoriu general pentru cateheză*, traducerea Editurii Arhiepiscopiei Romano-Catolice București, 2001.
3. JOSEPF RATZINGER, BENEDETTO XVI, *Servitori della Verità. Riflessioni sull'educazione*, Editrice La Scuola, Brescia, 2009.
4. PAPA FRANCISC, *Educația, pasiune și devotament. Provocări pentru educatorii creștini*, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice București, 2014.
5. PAPA FRANCISC, *Educația - în slujba vieții*, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice București, 2014.
6. AA.VV. *Educare ai tempi di internet. Imparare, proporre e crescere nella rete*, ELLEDICI, Torino, 2010.
7. GIOVANNI PEZZUTO, *Isus ne învață să educăm și să ne educăm – Orientări și sugestii pentru părinți, educatori și tineri*, Ed Pauline, București, 2013).
8. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005
9. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999
10. PANOSCHI, Mihaela; LIȚOIU, Nicoleta; Pr. IORDĂCHESCU Nicolae, *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, București, 2001
11. OPRIȘ, Dorin, OPRIȘ, Monica, *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Iași, Editura Sf. Mina, 2006
12. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
13. BOCOȘ, Mușata, *Instruire interactivă*, Polirom, 2013
14. Ciolan, L., *Învățarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași 2008
15. Cristea Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, E.D.P., București, 1998
16. Cucuș C., *Pedagogie generală*, Ed. Polirom, Iași, 2000
17. D'Hainaut, L., *Interdisciplinaritate și integrare*, în Programe de învățământ și educație permanentă, EDP, București, 1981
18. Petrescu, P., Pop, V., *Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007
19. Stoica, A. (coord.), *Evaluarea curentă și examenele*, Editura ProGnosis, București, 2001
20. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999.

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica disciplinei de specialitate include **planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina Religie Romano-Catolică valabile în anul școlar în care se susține examenul.**